



ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

วันที่รับบทความ: 12 มีนาคม 2566
วันแก้ไขบทความ: 26 เมษายน 2566
วันที่ตอบรับบทความ: 26 เมษายน 2566

วนิดา สมศรี¹ ลดาวัลย์ ยมจินดา²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปริมาณนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (2) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (3) ศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (4) ศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประชากรที่ศึกษาคือบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 178 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test, ONE- WAY ANOVA และ Multiple Linear Regression Analysis

ผลการศึกษา พบว่า (1) การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.95$) (2) ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลทุกด้านส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐาน (3) ความสำคัญของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.80$) และ (4) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานโดยส่งผลเชิงบวกมาก ($R = .800$) และมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 64.0

คำสำคัญ: การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ; ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม; สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹นักศึกษาลัทธิบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยรามคำแหง

282 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: jay.wanida@gmail.com

²รองศาสตราจารย์, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง



Factors Influencing Financial Planning for Retirement of Personnel at Ombudsman's Office

Received: 12 March 2023

Revised: 26 April 2023

Accepted: 26 April 2023

Wanida Somsri¹ Ladawan Yomchinda²

Abstract

This survey research aimed to: 1) study the financial planning for retirement behavior of personnel at the Ombudsman's office; 2) explore personal factors influencing financial planning for retirement of personnel at the Ombudsman's office; 3) investigate opinion on economic and social factors correlating financial planning for retirement of personnel at Ombudsman's office; 4) explore economic and social factors influencing financial planning for retirement of personnel at Ombudsman's office. The population was 400 personnel at Ombudsman's office. The sample size of 178 personnel derived from Yamane's formula with reliability of .95. The data was collected using a questionnaire. Data analysis employed were basic statistics, consisting of frequency, percentage, mean, and standard deviation and inferential statistics, consisting of *t*-test, One-way ANOVA and multiple regression analysis.

The research result found that: (1) the financial planning for retirement behavior was high ($\bar{X} = 3.95$); (2) all personal factors indicated significant influence in financial planning for retirement at .05; (3) the opinion on economic and social factors correlating retirement financial planning was high ($\bar{X} = 3.80$); (4) economic and social factors indicated high positive association ($R = .800$) toward financial planning for retirement at .05 with predicting power percentage of 64.0 ($R^2 = .640$).

Keywords: Financial Planning for Retirement; Economic and Social Factors; Office of Ombudsman

Type of Article: Research Article

¹Student, Master of Business Administration Program in Finance and Banking, Ramkamhaeng University

282 Ramkhamhaeng Road, Huamark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand

Corresponding Author Email: jay.wanida@gmail.com

²Assoc. Prof., Faculty of Business Administration, Ramkamhaeng University



ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเกษียณอายุคือการสิ้นสุดกำหนดเวลารับราชการหรือการทำงาน โดยทั่วไปหน่วยราชการและบริษัทส่วนใหญ่กำหนดการเกษียณจากการทำงานไว้ที่อายุ 60 ปี องค์การสหประชาชาติ องค์การอนามัยโลกและประเทศไทย โดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุกำหนดว่าบุคคลอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นผู้สูงอายุ และโดยทั่วไปแล้วผู้สูงอายุ มีการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมถอยทั้งด้านร่างกาย จิตใจ บทบาทหน้าที่ในสังคม ปรากฏอาการเสื่อมถอยจะแตกต่างกัน ขึ้นกับพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม ภาวะโภชนาการและโรคภัยของแต่ละบุคคล (ขวัญดาว กล่ำรัตน์, 2554, หน้า 55) ประสิทธิภาพการทำงานลดลง มีโอกาสเกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่าย รายได้ลดลงจากช่วงก่อนเกษียณ รายจ่ายเท่าเดิมหรืออาจมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านค่ารักษาพยาบาล การเตรียมความพร้อมเพื่อวัยเกษียณจึงมีความสำคัญและเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับคนวัยทำงานโดยควรเตรียมความพร้อมในทุกมิติได้แก่ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ที่อยู่อาศัยและด้านการเงิน เพื่อที่การดำเนินชีวิตหลังการเกษียณจะมีความมั่นคง มีความมั่นใจและมีความสุข (ศิริวรรณ ว่องวีรวุฒิ และลดารัตน์ ศรีรักษ์, 2554)

ในช่วงวัยทำงานเป็นช่วงเวลาเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ สำหรับการดำเนินชีวิตหลังเกษียณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเงินเพราะช่วงหลังเกษียณรายได้ที่เคยได้รับจะลดลง แต่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตยังคงเท่าเดิมหรือมากขึ้นกว่าช่วงก่อนเกษียณและยังต้องกินต้องใช้เป็นเวลาหลายปีกว่าจะเสียชีวิตอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางการแพทย์ การดูแลสุขภาพ บางคนอาจมากกว่า 25 ปี ยิ่งอายุยืนจำนวนเงินที่ต้องใช้จ่ายก็จะมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้การมีความมั่นคงทางการเงินเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้ความพร้อมในมิติอื่น ๆ ของการดำเนินชีวิตหลังเกษียณสมบูรณ์มากขึ้น การหวังพึ่งพาลูกหลานหรือสวัสดิการของรัฐ เป็นเรื่องค่อนข้างยากในสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันที่เงินเฟ้อสูงและครอบครัวเชิงเดี่ยว การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณเป็นการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมในการเตรียมความพร้อมด้านการเงินสำหรับการดำเนินชีวิตหลังการเกษียณซึ่งเป็นการสะสมทรัพย์สินเงินทองไว้ล่วงหน้าให้พอใช้จ่ายดำเนินชีวิตตามที่ต้องการในอนาคตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับคนวัยทำงานในปัจจุบันและควรเริ่มต้นตั้งแต่อายุยังน้อย เพื่อจะได้มีระยะเวลาดำเนินการยาวนานพอที่จะบรรลุจำนวนเงินเป้าหมายโดยไม่ลำบากมากนัก การมีฐานะการเงินที่มั่นคง ไม่เป็นภาระของลูกหลานช่วยให้ผู้เกษียณอายุรู้สึกมีคุณค่าและมีความสุขในบั้นปลายของชีวิต อย่างไรก็ตามบุคคลหนึ่ง ๆ จะสามารถวางแผนและปฏิบัติตามแผนการเงินเพื่อการเกษียณได้มากน้อยเพียงใดจะขึ้นกับทั้งปัจจัยภายในคือลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอกคือสภาพเศรษฐกิจและสังคม (วิมลพร สมัครเขตการ และปัญญา ศรีสิงห์, 2563; สยาม เกิดจรัส, 2561; ศศิรินทร์ ศาสตร์สาระ, 2563)

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2542 โดยใช้ชื่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ต่อมา ปี พ.ศ. 2550 จึงถูกเปลี่ยนเป็นสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ รับผิดชอบงานธุรการของผู้ตรวจการแผ่นดิน (วิกิพีเดีย, 2565) บุคลากรของหน่วยงานนี้ส่วนใหญ่เป็นพนักงานขององค์กรอิสระและอยู่ในระบบการออมภาคสมัครใจคือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่เมื่อบุคลากรเกษียณอายุแล้วไม่มีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ทำให้มีความเสี่ยงในการดำเนินชีวิตหลังเกษียณจากการมีรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย ผู้วิจัยเป็นพนักงานขององค์กรนี้จึงสนใจศึกษาว่าบุคลากรองค์กรมีการวางแผนการเงินเตรียมพร้อมเพื่อวัยเกษียณหรือไม่อย่างไรและลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการวางแผนการเงินดังกล่าวอย่างไร ผลการศึกษาที่ได้สามารถเป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณและสามารถดำเนินการวางแผนและปฏิบัติตามแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
4. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ศึกษาคือบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจำนวน 400 คนใช้สูตรของยามานาคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 178 คน
3. ขอบเขตด้านเวลา เก็บข้อมูลเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน 2565

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการศึกษาใช้เป็นข้อมูลส่งเสริมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณเพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ
2. ผลการศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจการวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ และสามารถวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณได้อย่างเหมาะสม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณ

ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้ความหมาย การวางแผนการเงินส่วนบุคคล ว่าเป็นการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินชีวิตของบุคคลโดยผ่านการบริหารและการวางแผนทางการเงินที่ถูกออกแบบมาสำหรับแต่ละบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องตั้งแต่การรวบรวมข้อมูลทางการเงินของบุคคล การกำหนดวัตถุประสงค์ การตรวจสอบฐานะการเงินในปัจจุบัน การกำหนดกลยุทธ์และแผนทางการเงินและการปฏิบัติตามแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว แผนการเงินส่วนบุคคลประกอบด้วยแผนรายได้ แผนการใช้จ่าย แผนการคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน แผนการออมและการลงทุนและการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่ออมไว้ การวางแผนทางการเงินจะทำให้เกิดความมั่นคงทางการเงินในอนาคตของบุคคลและครอบครัว มีความมั่นใจในการดำรงชีวิตและส่งผลดีต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ให้นิยามไว้ว่าเกษียณหมายความว่าสิ้นไป ใ้กับการกำหนดอายุเช่นเกษียณอายุราชการ หมายถึง สิ้นกำหนดเวลารับราชการหรือการทำงานซึ่งโดยทั่วไปหน่วยงาน



ราชการและบริษัทเอกชนส่วนใหญ่กำหนดให้บุคคลอายุ 60 ปีบริบูรณ์ พ้นจากสภาพการทำงาน การเกษียณอายุมาพร้อมกับการขาดรายได้หลักที่เคยได้จากการทำงานประจำ เพื่อที่จะสามารถดำเนินชีวิตได้ใกล้เคียงกับช่วงก่อนการเกษียณอายุหรือได้ตามความต้องการของตน บุคคลจึงต้องวางแผนทางการเงินเตรียมพร้อมรับสถานการณ์หลังเกษียณ

การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการเงินส่วนบุคคลมีเป้าหมายเพื่อสะสมเงินและทรัพย์สินให้ได้จำนวนที่มากพอให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรีในบั้นปลายของชีวิตตามต้องการของแต่ละบุคคลโดยไม่เป็นภาระต่อลูกหลาน ญาติพี่น้องและภาครัฐ เป็นการเตรียมความพร้อมด้านการเงินเพื่อการเกษียณโดยมีการดำเนินการ 5 ขั้นตอน เพื่อการเกษียณอย่างมั่นคงดังนี้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558)

1. กำหนดอายุที่ต้องการเกษียณเพื่อจะได้รู้ว่าเรามีเวลา เตรียมตัว เตรียมการ เตรียมสตางค์ อีกนานเท่าใด
2. ประมาณช่วงระยะเวลาที่จะใช้ชีวิตหลังเกษียณไปอีกกี่ปี โดยประเมินจากคนในครอบครัวว่าส่วนใหญ่จะมีชีวิตถึงอายุประมาณเท่าใด ประกอบกับความแข็งแรงสมบูรณ์ของร่างกายและพฤติกรรมการใช้ชีวิตของเราว่าเสี่ยงมากเสี่ยงน้อยแค่ไหน
3. ประมาณการค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ ประเมินจากวิถีชีวิตที่ออกแบบไว้แต่อย่าลืมนำเงินเฟ้อ มาพิจารณาด้วย โดยประมาณเป็นรายเดือนแล้วคำนวณเป็นรายปี จากนั้นคำนวณตามช่วงอายุหลังเกษียณ
4. ประมาณการรายได้หลังเกษียณเช่นเงินบำเหน็จบำนาญ เงินรับจากกองทุนประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ รายได้จากการลงทุน การประกันชีวิต ฯลฯ
5. วางแผนการออมในปัจจุบัน จากประมาณการค่าใช้จ่ายและประมาณการรายได้หลังเกษียณ ทำให้รู้ว่าเราต้องเก็บเงินเพิ่มอีกเท่าใดและจะสามารถวางแผนการออมและการลงทุนอย่างเหมาะสมได้

การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ เป็นกระบวนการจัดการทางการเงินที่ครอบคลุมกิจกรรมทางการเงินทุกด้านได้แก่การวางแผนรายได้และค่าใช้จ่าย แผนการออมและการลงทุน แผนด้านภาระหนี้สิน แผนด้านการป้องกันความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน และการวางแผนภาษี โดยทั่วไปมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557)

ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายของแผนการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณซึ่งคือจำนวนเงินที่ต้องการ ณ วันเกษียณอายุโดยคำนวณจากประมาณการรายจ่ายรายเดือนที่คาดว่าจะต้องใช้หลังเกษียณ รวมเป็นรายปีแล้วคูณด้วยจำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณและอัตราเงินเฟ้อ นำไปหักลบกับประมาณการรายได้หลังเกษียณจากระบบการออมระหว่างการทำงานเช่นจากเงินบำเหน็จบำนาญ กองทุนประกันสังคมหรืออื่น ๆ และรายได้จากทรัพย์สินเงินออมที่มีอยู่แล้วเพื่อจะได้รู้ว่าจะต้องออมเพิ่มอีกจำนวนเท่าใดซึ่งจำนวนดังกล่าวนี้คือ เป้าหมายของแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ที่จะนำมาแตกเป็นเป้าหมายรายปีและรายเดือน

ขั้นที่ 2 ประมาณการรายจ่าย รายได้ และความสามารถในการออมในแต่ละเดือน การทำบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายประจำเดือนทำให้มีเครื่องมือในการบริหารรายจ่ายให้เหลือน้อยที่สุดโดยการตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นและประมาณการรายได้จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งเงินเดือนจากการทำงาน ผลตอบแทนจากทรัพย์สินหรือเงินออมที่นำไปลงทุนไว้ รวมทั้งแผนเพิ่มรายได้โดยทำงานพิเศษ เพื่อให้มีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายเป็นเงินออมจำนวนตามเป้าหมาย

ขั้นที่ 3 การจัดทำแผนการเงินเป็นลายลักษณ์อักษรโดยการเขียนเป้าหมายจำนวนเงินที่ต้องการ ประมาณการรายจ่ายและรายได้แต่ละรายการ จำนวนเงินออมรวมเป็นรายเดือน และรวมเป็นรายปีจนครบเวลาที่กำหนด

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ การดำเนินชีวิตโดยการใช้จ่ายเงินตามแผนทางการเงินที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ของการใช้ชีวิตที่จำเป็นต้องมีวินัยทางการเงินอย่างมาก

ขั้นที่ 5 การติดตามทบทวนและปรับเปลี่ยนแผนทางการเงินให้สอดคล้องกับความผันผวนของสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปเช่นประมาณการรายจ่ายกับรายจ่ายที่เกิดขึ้นแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด ประมาณการรายจ่ายรายการใดสามารถปรับลดลงได้อีก รายการใดหมดความจำเป็นแล้ว เงินออมหรือเงินลงทุนรายการใดที่สามารถเพิ่มผลตอบแทนได้ ความมั่นคงในรายได้ยังคงเดิม เพิ่มขึ้นหรือลดลง สถานการณ์เศรษฐกิจและการเมืองจะกระทบการออมและการลงทุนหรือไม่อย่างไร การทบทวนแผนการทางการเงินนี้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนแผนและหรือการปฏิบัติตามแผนเพื่อให้ประมาณการเงินออมรายเดือนเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ลดลงจากที่ประมาณการไว้ อันจะทำให้การบรรลุเป้าหมายตามแผนได้เร็วขึ้นหรือไม่ช้ากว่ากำหนดเดิม การติดตามทบทวนแผนการทางการเงินนี้ควรทำอย่างสม่ำเสมอเช่นทุก 3 หรือ 6 เดือนหรือบ่อยกว่านี้หากสถานการณ์มีความผันผวนสูงมาก

ทักษะทางการเงินกับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ

ความหมายของทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) มีผู้เสนอไว้หลายท่านแต่ที่ได้รับความนิยมในระดับนานาชาติรวมทั้งประเทศไทยโดยธนาคารแห่งประเทศไทยคือนิยามที่องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) กำหนดขึ้นเพื่อใช้ศึกษาและเปรียบเทียบทักษะทางการเงินของประชากรในประเทศต่าง ๆ คือ การตระหนักรู้ ความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ ทักษะคิดและพฤติกรรมในลักษณะที่มีผลให้บุคคลเกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดีและในที่สุดจะช่วยให้บุคคลมีสุขภาพทางการเงินที่ดี ทักษะทางการเงินรวมถึงการมีความรู้ความเข้าใจลักษณะพื้นฐานและความเสี่ยงของบริการทางการเงินและสามารถนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติเพื่อให้ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตนเอง มีวินัยทางการเงิน รู้จักวางแผนการเงินและสามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีทักษะทางการเงินจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556, หน้า 6) ความรอบรู้ทางการเงิน เช่น การจัดทำงบประมาณ การกระจายความเสี่ยง มูลค่าเงินตามเวลาและนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ทางการเงินจะช่วยให้ตัดสินใจลงทุนและเสริมสร้างการเก็บออมเพื่อการเกษียณอายุ ทักษะทางการเงิน มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. ความรู้ทางการเงิน ความรู้ความเข้าใจแนวความคิดที่เกี่ยวกับการเงินเช่นการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน มูลค่าของเงินตามเวลาเป็นต้นและสามารถใช้ความเข้าใจเหล่านี้ในการตัดสินใจทางการเงินที่มีประสิทธิผล เพื่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน
2. พฤติกรรมทางการเงิน พฤติกรรมในการบริหารเงิน การตัดสินใจทางการเงิน การกู้ยืม การออมการลงทุน การวางแผนรายรับรายจ่ายเช่นการบริหารรายได้ให้เพียงพอกับรายจ่าย การจัดสรรเงินเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ การเปรียบเทียบและศึกษาข้อมูลก่อนการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
3. ทักษะคิดทางการเงิน แนวคิด ความเชื่อด้านการเงินและการออมและการใช้จ่ายเงินเช่นความเชื่อที่ว่าต้องใช้จ่ายน้อยกว่ารายได้ ต้องมีเงินเก็บสำรองไว้ใช้ยามฉุกเฉิน
4. ภาวะเศรษฐกิจและสังคมกับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมเช่นภาวะเงินเฟ้อ ภาวะเศรษฐกิจถดถอยหรือขยายตัว มาตรการส่งเสริมการออมและการลงทุนของรัฐโดยใช้มาตรการสิทธิประโยชน์ทางภาษี เป็นต้นส่งผลต่อรายได้และค่าใช้จ่ายและเงินออมของบุคคล และผลตอบแทนการลงทุน-อัตราดอกเบี้ย ซึ่งเป็นรายการสำคัญในแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม จึงส่งผลกระทบต่อแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคคลด้วยเช่นกัน



5. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ การได้รับข้อมูลข่าวสารทางสื่อต่าง ๆ ทำให้บุคคลมีความรู้และนำความรู้มาสร้างทัศนคติและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นคือพฤติกรรมมีพื้นฐานจากความรู้และทัศนคติ แต่ละคนจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันไปสืบเนื่องจากการได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ไม่เท่ากัน หรืออาจได้รับข้อมูลข่าวสารเท่ากันแต่การตีความสารที่ได้รับแตกต่างกัน (บุรฉัตร จันทร์แดง, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติ อัมพร และสัญญา เคนาภูมิ, 2562) การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความจำเป็น ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณและผลิตภัณฑ์การเงินชนิดต่าง ๆ นำไปสู่ความเชื่อและความรู้สึกว่าการวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นจึงนำไปสู่การปฏิบัติวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณและการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

แนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภคกับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ

นักการตลาดศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคเพื่อทราบความต้องการทางด้านต่าง ๆ ของผู้ซื้อหรือผู้บริโภคเพื่อที่จะนำเสนอสิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่เหมาะสมที่สามารถกระตุ้นและสนองความต้องการนั้น ๆ ได้ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคคือลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วงจรชีวิตครอบครัว อาชีพ รูปแบบการดำเนินชีวิต เป็นต้นเมื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกันมีความจำเป็น มีความต้องการและมีทัศนคติในการใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินชีวิต และการยอมรับความเสี่ยงแตกต่างกัน จึงทำให้การวางแผนการเงินของแต่ละคนแตกต่างกัน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และ ศุภร เสรีรัตน์, 2546, หน้า 196-198)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

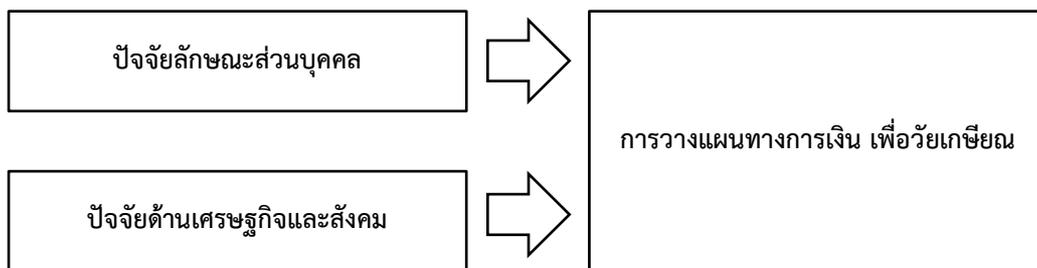
วิมลพร สมัครเขตการ และปัญญา ศรีสิงห์ (2563) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ: กรณีศึกษาลูกค้ายุโรป สาขาถนนศรีวิภา” พบว่า (1) รูปแบบการวางแผนการเงินในภาพรวมมีความสำคัญระดับมาก (2) รูปแบบการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงยามเกษียณอายุแตกต่างกันตามสถานภาพ (3) ความรู้ความเข้าใจการวางแผนการเงินและภาวะทางเศรษฐกิจคือปัจจัยที่สามารถพยากรณ์รูปแบบการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงยามเกษียณอายุ

สยาม เกิดจรัส (2561) ศึกษาเรื่อง “การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณ กรณีศึกษา ชุมชนการเคหะท่าทรายกรุงเทพมหานคร” พบว่า (1) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของการวางแผนการเงิน ส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย รองลงมา คือด้านการจัดสร้างแผนด้านการรวบรวม ข้อมูลด้านการติดตามผลและปรับปรุงแผน และด้านการดำเนินการตามแผนตามลำดับ (2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนชุมชนการเคหะท่าทราย กรุงเทพมหานครที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณในภาพรวมแตกต่างกัน

ศศินันท์ ศาสตรสาร (2563) ศึกษาเรื่อง “การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ระดับการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านอายุและค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากแนวคิดและงานวิจัยข้างต้น ในการศึกษาการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณประกอบด้วยแผนด้าน รายได้และค่าใช้จ่าย แผนด้านการออมและการลงทุนและแผนด้านภาระหนี้สิน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณในการศึกษานี้ประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคลได้แก่เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนและจำนวนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมอันได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับความจำเป็น ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณและผลิตภัณฑ์การเงินชนิดต่าง ๆ ทักษะทางการเงินหรือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินและความรู้เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน สถานการณ์ทางสังคมเช่น สิทธิประโยชน์ทางภาษี ภาวะวิกฤติ ด้านต่าง ๆ เช่นด้านสาธารณสุข ภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุร้ายแรง เป็นต้น และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เช่น ผลตอบแทนการออม (อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก) อัตราเงินเฟ้อ การตระหนักถึงความไม่มั่นคงของการทำงานและรายได้ เป็นต้น

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย



ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนและจำนวนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินและความรู้เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน ภาวะการณ์ทางสังคม และภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจำนวน 400 คน ใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane, 1967) คำนวณที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 178 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก



2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนด้วยกันคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และจำนวนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นคำถามปลายเปิดแบบมาตรฐานค่า แบ่งความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นคำถามปลายเปิดแบบมาตรฐานค่าแบ่งความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ

ผู้วิจัยทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach 's Alpha Coefficient) ผลการตรวจสอบพบว่าข้อคำถามตอนที่ 2 การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α) เท่ากับ 0.843 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณมีค่าความเชื่อมั่นแอลฟา (α) เท่ากับ 0.876 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 แสดงว่าแบบสอบถามทั้ง 2 ตอนมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ จึงนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป (Cronbach, 1970)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยส่ง แบบสอบถามทางออนไลน์ ไปตามสำนักต่าง ๆ ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อมีผู้ตอบครบจำนวนจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3.2 ข้อมูลการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณและความคิดเห็นต่อปัจจัยที่สัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3.3 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณโดยการทดสอบค่าที (t -test) กรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม และหากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างโดยใช้แบบทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Fishers LSD

3.4 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.74 มีอายุมากกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.28 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 92.7 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 44.94 มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 71.91 มีค่าใช้จ่ายรายเดือนมากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.59 จำนวนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 57.87

2. การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ปัจจัยที่พิจารณา	\bar{X}	SD	ระดับการปฏิบัติ
แผนด้านรายได้และค่าใช้จ่าย	3.92	0.88	มาก
แผนด้านการออมและการลงทุน	3.97	0.88	มาก
แผนด้านภาระหนี้สิน	3.96	0.89	มาก
รวม	3.95	0.88	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติในระดับมากเรียงลำดับได้ดังนี้ แผนด้านการออมและการลงทุน ($\bar{X} = 3.97$) แผนด้านภาระหนี้สิน ($\bar{X} = 3.96$) และแผนด้านรายได้และค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 3.92$)

ด้านการวางแผนรายได้และค่าใช้จ่าย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงที่สุดคือการกำหนดเป้าหมายจำนวนเงินที่ต้องการออมอย่างชัดเจนและการประเมินรายจ่ายให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมาได้แก่ การประเมินรายรับในแต่ละเดือนเช่น เงินเดือน ค่าจ้าง และรายได้อื่น ๆ เมื่อหักค่าใช้จ่ายทั้งหมดแล้วมีเพียงพอที่จะออม และการกำหนดงบประมาณรายจ่ายในแต่ละเดือนให้สอดคล้องกับรายรับและการออมและควบคุมการใช้จ่ายตามงบประมาณที่ตั้งไว้อย่างเคร่งครัด ($\bar{X} = 3.98$)

ด้านการวางแผนการออมและการลงทุน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงที่สุดคือเงินสำรองเพื่อฉุกเฉินเพียงพอสำหรับ 3-6 เดือน ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาได้แก่ การตั้งเป้าหมายจำนวนเงินที่ต้องการจะเก็บออม ($\bar{X} = 4.05$) การประเมินเพื่อปรับเปลี่ยนการลงทุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.02$) และการนำเงินออมซื้อประกันชีวิต ซื้อกองทุนLTF /RMF เพื่อการลงทุน และการลดหย่อนภาษี ($\bar{X} = 4.01$)

ด้านการวางแผนภาระหนี้สินข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงที่สุดคือการจ่ายบิลค่าน้ำ ค่าไฟ โทรศัพท์ บัตรเครดิตและเงินกู้ทุกประเภทตรงเวลาทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมาได้แก่ ท่านจ่ายหนี้บัตรเครดิต เงินกู้ เต็มจำนวนทุกเดือน ($\bar{X} = 3.98$) และท่านมีการวางแผนในการสร้างภาระหนี้สินอย่างสอดคล้องกับความสามารถ ในการชำระหนี้ของท่าน ($\bar{X} = 3.90$)

3. การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน



ตาราง 2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สัมพันธ์กับการวางแผนการเงิน เพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ปัจจัยที่พิจารณา	\bar{X}	SD	ระดับความสำคัญ
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	3.66	0.82	มาก
ความรู้เกี่ยวกับการเงินและการวางแผนการเงิน	3.76	0.84	มาก
ภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ	3.84	0.87	มาก
ภาวะการณ์ทางสังคม	3.92	0.87	มาก
รวม	3.80	0.85	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีความสำคัญต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณโดยภาพรวมในระดับสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมทุกด้านในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านภาวะการณ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.92$) ภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.84$) ความรู้เกี่ยวกับการเงินและการวางแผนการเงิน ($\bar{X} = 3.76$) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.66$)

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลอันประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนและจำนวนคนที่ต้องรับผิดชอบ ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตาราง 3

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ลักษณะส่วนบุคคล	การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ		
	t-test / F-test	Sig.	แปลความ
เพศ	13.84	.000*	แตกต่าง
อายุ	65.177	.000*	แตกต่าง
ระดับการศึกษา	110.665	.000*	แตกต่าง
สถานภาพสมรส	67.185	.000*	แตกต่าง
รายได้ต่อเดือน	47.459	.000*	แตกต่าง
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	34.227	.000*	แตกต่าง
จำนวนคนที่ต้องรับผิดชอบ	42.743	.000*	แตกต่าง

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และจำนวนคนที่ต้องรับผิดชอบ แตกต่างกัน การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับสมมติฐาน หมายความว่าปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตาราง 4

สรุปผลของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตัวแปร	Standardized Coefficients beta	t	Sig.	Collinearity Statistics	
				Tolerance	VIF
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X ₁)	.118	2.489	.014*	.933	1.072
ความรู้เกี่ยวกับการเงินและการวางแผนการเงิน (X ₂)	.377	6.030	.000*	.532	1.881
ภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ (X ₃)	.398	6.890	.000*	.623	1.606
ภาวะการณ์ทางสังคม (X ₄)	.175	2.962	.003*	.598	1.673

$R = 0.800$, $SE = 0.24892$, $R^2 = 0.640$, $Adjusted R^2 = 0.632$

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 4 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัว (Multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่า VIF (Variance inflation factors) และค่า Tolerance และพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการเงินและการวางแผนการเงินภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ และ ภาวะการณ์ทางสังคม มีค่า Tolerance ต่ำสุดเท่ากับ 0.532 ซึ่งมีค่าไม่ใกล้ศูนย์ (มากกว่า0.5) และค่า VIF มีค่าสูงสุดเท่ากับ 1.881 ซึ่งน้อยกว่า 10 ตามเกณฑ์ จึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ไม่มีความสัมพันธ์กัน และมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินสอดคล้องกับสมมติฐานโดยส่งผลเชิงบวกมาก ($R = 0.800$) และสามารถพยากรณ์ระดับการปฏิบัติการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ร้อยละ 64.00 ($R^2 = 0.640$) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมแต่ละด้านส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ดังนี้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X₁) = .118 ความรู้เกี่ยวกับการเงินและการวางแผนการเงิน (X₂) = .377 ภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ (X₃) = .398 และ



ภาวะการณ์ทางสังคม (X_4) = .175 สามารถเขียนสมการพยากรณ์คะแนนมาตรฐานได้คือ $Z = .118x_1 + .377x_2 + .398x_3 + .175x_4$

การอภิปรายผล

1. บุคลากรมีการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณโดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สยาม เกิดจรัส (2561) ที่ศึกษาพบว่าประชาชนชุมชนการเคหะท่าทรายมีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณในระดับปานกลาง แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศินันท์ ศาสตร์สาระ (2563) ที่ศึกษาพบว่า ระดับการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอยู่ในระดับมาก การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณมีการปฏิบัติในระดับมากนี้น่าจะเป็นเพราะว่าบุคลากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุมากกว่า 35 ปี สมรส การศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป รายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000บาท ค่าใช้จ่ายต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาทและจำนวนคนในความรับผิดชอบ 1-2 คน บุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวนี้โดยทั่วไปมีความมั่นคงทางด้านรายได้ในปัจจุบันแล้ว จึงเกิดความต้องการความมั่นคงในอนาคตของตนเองและครอบครัวโดยให้ความสำคัญกับการออมและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมทางการเงินสำหรับวัยเกษียณ เมื่อพิจารณารายด้านที่ประกอบด้วยการวางแผนด้านรายได้และค่าใช้จ่าย ด้านการออมและการลงทุนและด้านภาระหนี้สินพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน จึงมองได้ว่าบุคลากรซึ่งส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการวางแผนการเงินส่วนบุคคลหรือเรียกอีกอย่างว่าทักษะการเงินค่อนข้างสูงทั้งยังติดตามข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงิน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างสม่ำเสมอจึงสามารถวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณได้ครบทั้งกระบวนการตามแนวคิดทฤษฎีการวิจัย คือ (1) มีการกำหนดเป้าหมายของแผนการเงิน (2) มีการวางแผนการเงินครบทุกด้านที่สำคัญคือแผนด้านรายได้และค่าใช้จ่ายคือการบริหารรายได้ให้พอกับค่าใช้จ่ายและเงินออม และบริหารรายจ่ายให้ต่ำกว่ารายได้ แผนด้านการออมและการลงทุนคือการมีเงินสำรองเผื่อฉุกเฉินเพียงพอสำหรับ 3-6 เดือน มีการนำเงินออมไปลงทุนเพื่อเพิ่มรายได้และเงินออม การซื้อประกันชีวิตและกองทุน LTF และ RMF เพื่อการลงทุนและลดหย่อนภาษี และ แผนภาระหนี้สินคือมีการชำระหนี้เต็มจำนวนและตรงเวลาทุกครั้ง (3) มีการดำเนินการตามแผนอย่างมุ่งมั่น อดทนและมีวินัยทางการเงินเคร่งครัด (4) มีการติดตามทบทวนแผนและปรับเปลี่ยนการดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายจำนวนเงินออมที่กำหนดไว้

2. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากรอันประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนและจำนวนคนที่ต้องรับผิดชอบ มีผลต่อการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สอดคล้องบางส่วนกับการศึกษาของ ศศินันท์ ศาสตร์สาระ (2563) ที่พบว่า อายุและค่าใช้จ่ายต่อเดือนมีผลต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ และผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภคที่ว่าบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกันมี ทัศนคติ ความสนใจ ความต้องการแตกต่างกันอันนำไปสู่การมีพฤติกรรมผู้บริโภคแตกต่างกัน

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมทุกด้านคือด้านการรับรู้ข่าวสารข้อมูล ด้านความรู้เกี่ยวกับการเงินและการวางแผนการเงิน ด้านภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจและด้านภาวะการณ์ทางสังคมส่งผลเชิงบวกมากต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยสามารถพยากรณ์ระดับการปฏิบัติการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ร้อยละ 64.0 และปัจจัยด้านภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจมีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านความรู้เกี่ยวกับการเงินและการ

วางแผนการเงิน ด้านภาวะการณ์ทางสังคม และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมลพร สมัครเขตการ และปัญญา ศรีสิงห์ (2563), ธัญรัตน์ สุวรรณะ (2564) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการเตรียมพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณคือภาวะทางเศรษฐกิจและความรู้ทางการเงินและความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการเงิน การที่ตัวแปรด้านภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจและทางสังคมมีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมากกว่าด้านอื่น ๆ น่าจะเป็นเพราะว่าการศึกษานี้อยู่ในช่วงที่ประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำสืบเนื่องจากวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจและสังคม ดังกล่าวนี้ ทำให้บุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแม้ได้รับผลกระทบด้านรายได้น้อยกว่าพนักงานของธุรกิจเอกชนเกิดการตระหนักรู้ถึงความไม่แน่นอนของภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมและเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการวางแผนการเงินเพื่อไว้ใช้จ่ายในภาวะฉุกเฉินและในวัยเกษียณ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาที่ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล อันมีเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และจำนวนคนที่ต้องรับผิดชอบส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม มีอิทธิพลหรือส่งผลเชิงบวกมากต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังนั้น เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในวงกว้างเกิดการตระหนักรู้และเห็นถึงประโยชน์ของการบริหารจัดการเงินและการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณเพื่อให้สามารถปฏิบัติกรวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมความตระหนักรู้ถึงความสำคัญหลักการและวิธีการของการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคลและการเข้าถึงข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องเพราะการบริหารจัดการเงินเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเกี่ยวกับเงินทุกเรื่อง
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสมด้วยวิธีการและช่องทางที่เหมาะสมกับบุคลากรแต่ละกลุ่ม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงินให้เกิดการตระหนักรู้และการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมออย่างมีวินัยทางการเงินในการออมเงินและการลงทุนเพื่อ สร้างความมั่นคงในชีวิตช่วงวัยเกษียณอายุ
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญ ประโยชน์และวิธีการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่ถูกต้องและส่งเสริมการปฏิบัติกรวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณในทุกช่วงวัย
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้เทคโนโลยีทางการเงินได้อย่างถูกต้องและรู้เท่าทันภัยทางการเงินรูปแบบใหม่ ๆ
5. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ เพื่อการออมและการลงทุน



ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรรีศึกษาบุคลากรองค์กรประเภทอื่นที่ไม่ใช่องค์กรอิสระ เช่น หน่วยงานราชการหรือบริษัท/องค์กรธุรกิจ
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มตัวแปรอิสระ เช่น สภาพคล่อง การยอมรับความเสี่ยงและทัศนคติต่อการออมและการลงทุน

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญดาว กล้ารัตน์. (2554). *ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุในเขตภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุรฉัตร จันทร์แดง, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เคนาภูมิ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรม. *วารสารวิชาการธรรมทรรคน*, 19(4), 235-244
- ธัญวรัตน์ สุวรรณะ. (2564). การเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของแรงงานนอกระบบ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(2), 58-72.
- วิมลพร สมัครเขตรการ และปัญญา ศรีสิงห์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ: กรณีศึกษาลูกค้าธนาคารยูโอบี สาขานนทบุรี. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(3), 567-581.
- วิกิพีเดีย. (2565). *สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ประเทศไทย)*. ค้นจาก [https://th.wikipedia.org/wiki/สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน_\(ประเทศไทย\)](https://th.wikipedia.org/wiki/สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน_(ประเทศไทย))
- สยาม เกิดจรัส. (2561). *การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณ กรณีศึกษา ชุมชนการเคหะท่าทราย กรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศินันท์ ศาสตรสาระ. (2563). *การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 12 (หน้า 1220-1227). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ศิริวรรณ ว่องวีรวิทย์ และลดารัตน์ ศรีรักษ์. (2554). *การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ*. ค้นจาก https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/april_june_11/pdf/aw31.pdf
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และศุภร เสรีรัตน์. (2546). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. ธรรมสาร.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2556*. ผู้แต่ง.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2557). *การบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการ "ติดเข็มทิศชีวิตการเงินแก่ครู"*. ค้นจาก <https://www.1213.or.th/th/aboutfcc/Documents/compass57.pdf>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). *หลักสูตรการวางแผนการเงินชุดที่ 4 การวางแผนเพื่อวัยเกษียณอายุ*. ค้นจาก <https://weblink.set.or.th/dat/setbooks/e-book/91.pdf>
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing* (3rd ed.). Harper & Row.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, an introductory analysis* (2nd ed.). Harper & Row.